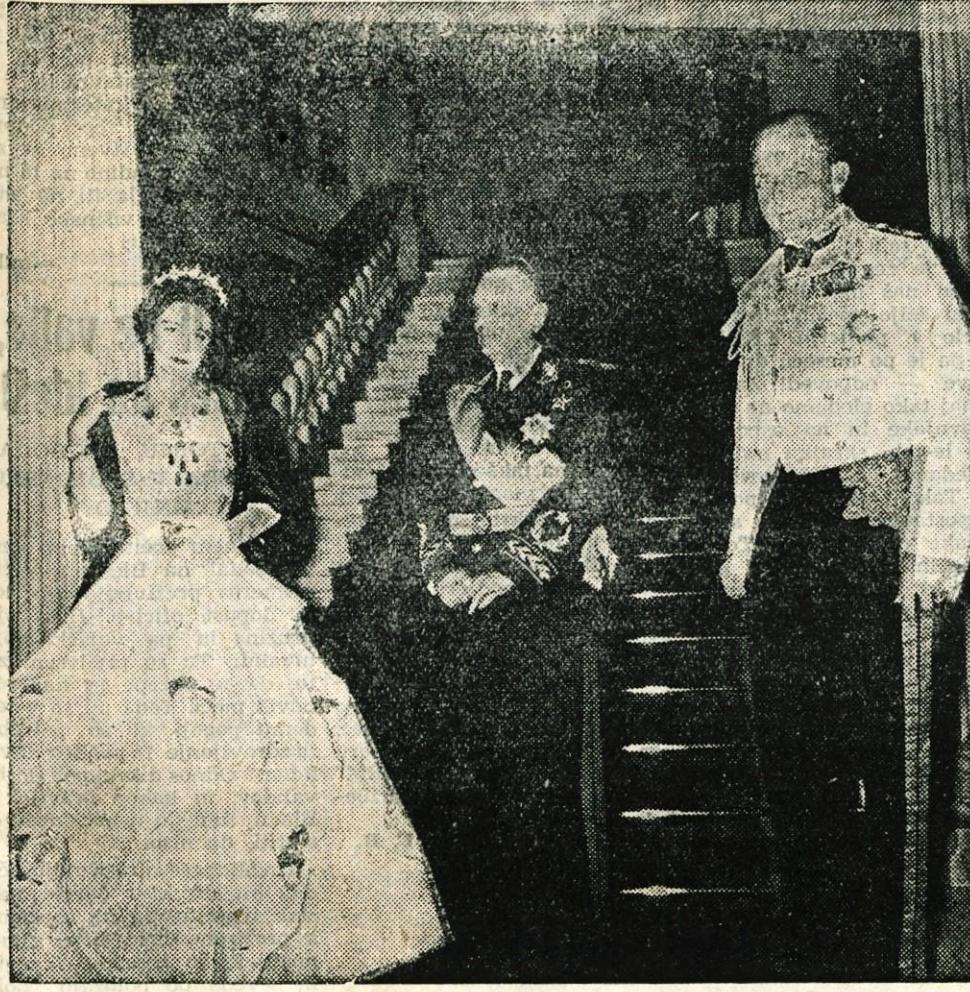

GLAS GORENJSKE

LETNO VIII. — ST. 37

KRANJ, 10. SEPTEMBRA 1955

Nov prispevek h krepitvi miru

Grški kraljevski par s predstnikom republike Titom ob njegovem obisku v Atenah

V ponedeljek, 5. septembra sta prišla na povabilo predsednika republike Josipa Broza - Tita na uradni obisk v Jugoslavijo. Njegovo Veličanstvo grški kralj Pavle in kraljica Fridrika. Visoka gosta vračata s tem obisk predsedniku republike, ki je obiskal Grčijo.

prav zato, ker ni ostalo v narodi, to pa je najtrdnejši okvir neke vojaške zveze, temelj za trajen mir. To je krepilo in širilo. Sodelovanje politika aktivne koeksistence, na političnem, gospodarskem, ki je našla svoj odraz tudi v kulturnem itd. področju, je način na katerem se sodelovanje med državami temelji na meddržavnega sodelovanja. Samo politika medsebojnega spoštovanja in aktivnega sodelovanja, globil tudi visoki obisk. Zato brez zahrbtnih meščarskih je ta obisk mnogo več kot o-misli in napadalnih teženj, bičajen izraz diplomatske kur-lahko ustvari zaupanje med toazije.

Gorenjsko ljudstvo skupaj z vsemi ljudmi v Jugoslaviji toplo pozdravlja visoka gosta in jima kliče priscrno dobrodošlico. Preko njiju pozdravlja grško ljudstvo, s katerim vežejo naše ljudi neštete niti pristnega prijateljstva, skovane v zgodovini, v skupnem boju za svobodo in nacionalni obstanek. S priscrnnimi pozdravi ob sprejemih širom po domovini, naši ljudje dokazujo, da čutijo do grškega suverena — in preko njega do vsega grškega ljudstva — iste globoke in prijateljske simpatije, kot so jih izražali grški ljudje ob Titovem obisku v Grčiji.

Gorenjci so ponosni, da bodo visoki gostje obiskali tudi Gorenjsko.

Obisk Njegovega Veličanstva grškega kralja in kraljice ni samo nek osebni akt, mar-več je manifestacija zblizanja med jugoslovanskimi narodi in grškim narodom ter domeni nadaljnji korak h krepitvi tega sodelovanja v kontrastu na Balkanu in v svetu sploh.

Sodelovanje med Grčijo in Jugoslavijo ni moglo zavreti dejstvo, da sta to državi z različno družbeno ureditvijo. Kljub povojnim težavam sta obe državi, ko je bilo treba z dejanci prispevati svoj delež h krepitvi miru v svetu, šli preko raznih neurejenih vprašanj in začeli koristno medsebojno sodelovanje.

Skupno sodelovanje se je

Začeti bo vsekakor treba

Sedanji položaj in perspektivni plan razvoja trgovine na Gorenjskem - Kaj imamo in kaj bo treba narediti?

Običajno razpravljamo o trgovini takrat, ko ugotavljamo visoke cene posameznim proizvodom, takrat, ko popolnoma upravičeno, grajamo trgovinsko mrežo zaradi špekulativnih tendenc in neupravičenih teženj za zaslužkom. Zadnje čase omenjam trgovino tudi v zvezi s potrošniškimi svetimi. Malokaj pa se spuščamo v razpravo o tem, v kakšnih pogojih dela naša trgovska mreža, s kakšnimi objektivnimi težavami se vsakodnevno srečujejo delavci v trgovini in kako si v tem položaju pomagajo. Prav zaradi tega je namen tega sestavka, osvetiliti predvsem sedanje stanje trgovine na Gorenjskem in nakazati probleme, katere bomo morali rešiti, če bomo hoteli trgovino spraviti z „ozkega“ na „normalni“ tir poslovanja.

KAKŠNO JE SEDANJE STANJE?

Trgovina na Gorenjskem se razvija morda v specifičnih okoliščinah, saj je še prav posebno trgovina z živili in prehranbenimi kmetijskimi pridelki odvisna skoraj v celoti od ostalih krajev v Sloveniji in celo od drugih republik.

Osnovni problem trgovine s kmetijskimi pridelki in živili na Gorenjskem je posmanjanje ustreznih skladišč, prostorov za predelavo, hladilnic in transportnih sredstev. Sedanje kapacite skladnišč za kmetijske pridelke znašajo na področju bivšega kranjskega okraja (žal podatkov za področje bivšega radovljiskega okraja nimamo na razpolago) le 15 vagonov. In še ta sedanja skladnišča so stara ter že zdavnaj več ne ustreza sodobnemu trgovinu in prav tako ne popolnoma sanitarnim predpisom. Edino trgovsko podjetje „Klasje“ razpolaga s skladnišči, v katerih lahko shrani 500 vagonov žita ter podjetje „Vino“ Kranj s svojimi vinski kletmi v Kranju, Tržiču in Škofji Loki s kapaciteto 75 vagonov. Medtem ko o skladniščih detajistične trgovske mreže sploh ne moremo govoriti.

Tudi ostala oprema trgovin

(še prav posebno zelenjavnih in sadnih) je skrajno primitivna, prostori večinoma estetsko neurejeni. Po osvoboditvi smo, razen na podeželju, kjer smo poleg zadružnih trgovin odprli še kako trgovino državnega sektorja, pridobili edino v Kranju 8 novih lokalov.

Nikjer na Gorenjskem, razen morda v Tržiču, ne moremo govoriti o primernih tržnih prostorih, kaj šele o pokritih tržnicah. (Celo predvidena kranjska tržnica je zasedaj mrtvo rojeno dele!)

Ni boljše razmere niso v trgovini z industrijskim blagom. Tam je le v toliko bolje, da so skladnišča nekoliko večja, čeprav relativno manjša, saj razpolagajo s 141 vagoni kapacitete.

Vsa trgovska mreža ima 30 kamionov, 5 vprežnih vozil in 7 osebnih avtomobilov. Da je to več kot malo ni treba menjati posebej poudarjati. Razen tega pa so ta prevozna sredstva še močno zastarela.

KAJ BI BILO TREBA UKRENITI?

Da bi spravili trgovino vsaj na ono raven, na kateri skrmatamo da bi morala biti in kakenkaj znano. Namesto nekaterih nedelavnih članov so izvolili druge in danes stojo vse pred težavnim delom. Pričela se je šola; mnogo bo dela, da bo začela mladina v zlasti spet z organiziranim delom.

In končno! Pri gradnji novih stanovanjskih blokov bo treba misli tudi na sodobne trgovske lokale, saj niso redki primeri, da so posamezna stanovanjska naselja brez vsakega prostorčka za trgovino li kak uslužnostni obrat.

I. AUSEC

V komite so izvolili nove mladince in sprejeli tekmovanje CK LMS

Na zadnji redni seji, pretekli mesec so mladinci razpravljali o pozitivni deli v organizaciji. Sklenili so, da bodo okrepili komite z novimi mladinci, katerim je delo že kolikaj znano. Namesto nekaterih nedelavnih članov so izvolili druge in danes stojo vse pred težavnim delom. Pričela se je šola; mnogo bo dela, da bo začela mladina v zlasti spet z organiziranim delom.

V prihodnjem mesecu se pripravljajo tudi na lahko atletsko tekmovanje, ki bi moralo biti že konec pretekelga šolskega leta pa je tedaj odpadlo zaradi fizičnega zleta.

Na zadnji seji so razpravljali tudi o nagradnem tekmovanju, ki ga je razpisal CK LMS in bili soglasni, da se mu tudi oni odzovejo. Tekmovanje komunih komitejev LMS in osnovnih organizacij LMS traja od 15. avgusta do 15. februarja prihodnjega leta.

Tekmovali bodo v organizaciji ideološkega dela, v pomoci osnovnim organizacijam in pridobivanju novega člana, v aktivizaciji mladine pri sodelovanju splošno družbenih vprašanj, vključevanju mladine v razno društva, skrbi za vzgojo mladinskih kadrov, razširjanju mladinskega tiska itd. Za konec tekmovanja pa bo CK LMS, z ozirom na vse objektivne težave podelil nekaj praktičnih nagrad in pohval.

L. J.

Zlonamerne govorce

V zvezi z govoricami, ki se širijo ponekod, da so Komunalne banke prenehale z izdajanjem potrošniških posojil interesentom, zaradi „predvidene zamenjave denarja“, smo se o tej zadevi informirali pri Komunalni banki v Kranju in dobili sledeči uradni odgovor:

„Komunalna banka v Kranju daje nepretrgoma potrošniška posojila vsem tistim interesentom, ki izpoljujejo vse predpisane pogoje glede na novo Uredbo o potrošniških kreditih — Uradni list FRLJ št. 36/55“.

Iz izjave Komunalne banke se torej vidi, da so vse govorce o neki zamenjavi denarja zlonamerne in imajo za cilj o-nemogočiti naše napore za stabilizacijo gospodarstva.

UREDNIŠTVO

U tej številki:

Zuncanje politični komentar (stran 2)

Kranj okoli dveh popoldne (stran 3)

Z Reke v Pirej po morju (stran 4)

O zadnjih športnih dogodkih berite na 6. strani

Gospodarske novice iz vse domovine

HMELJ JE DOBRO OBRODIL

Te dan končujejo z obiranjem zadnjih hektarjev hmeljskih plantaz v Savinjski dolini. Hmela ne bo letos nič manj kot lani. Zaradi obilnega vlažnega in deževnega vremena pa bo nekoliko slabše kakovosti.

IZVOZ IZ MAKEDONIJE

Izvoz iz Ljudske republike Makedonije je znašal po prvih 6 mesecih letašnjega leta nad 2700 milijonov dinarjev, kar je skoraj dvačet več kot so izvozila makedonska podjetja v istem obdobju lanskega leta.

RUDNIKE BOKSITA BODO RAZŠIRILI

V Hercegovini bodo rudnikske boksita močno razširili. Na mnogih deloviščih bodo povečali eksploatacijo, odprli pa bodo tudi nove odkope. Računajo, da bodo letos v hercegovskih rudnih izkopali 210.000 ton boksita.

RAZSTAVA JUGOSLOVANSKEGO TOBAKA

Se letos bo organizirala Trgovinska zbornica za LR Makedonijo razstavo Jugoslovanskega tobaka in vseh tobačnih izdelkov. Razstava bo imela izvozni značaj ter bodo zaradi tega povabljeni nanjo predvsem kupci našega tobaka, iz Evrope, ZDA in Bliznjega vzhoda.

NOVO TOVARNO PIL GRADIJO

V Podsušju pri Zagrebu, ki je znan po proizvodnji cementa, grade novo tovarno pil. Izgradnja objektov dobro napreduje. Zmogljivost te tovarne bo znašala več kot 1000 ton pil letno.

O jedno aktualna tema: CENE

Stabilizacija tržišča je osnovna tema današnjega celotnega našega gospodarskega izvijanja. Zgolj dejstvo, da je to naša osnova težnja pa nikakor ne bi zadostovalo, če se ne bi tudi dejansko borili za stabilizacijo. Ta borba pa ima lahko več oblik, vendar brez svoje bistvene odlike v nobenem primeru ne sme biti, to je brez borbe proti ustvarjanju čezmernega zaslužka.

Jeseničan izumil elektrografske aparate

Zvesta 100-letni tradiciji jeseničkih železarjev spremila in kontrolira Železarna po svojem kontrolnem aratuju ves delovni proces vročih in predelovalnih obratov. Posebni organi tehnične kontrole opravljajo analize in meritve ter signalizirajo rezultate obratov. V okvir omenjene tehnične kontrole sodi tudi kemični oddelek, ki ima centralni in pomežne laboratorije. Enega teh vodi mlad tehnik Sandi Rjazancev, ki se je že nekajkrat izkazal kot novator.

Znano je, da se strokovnjaki ukvarjajo s študijem izdelave naprave, s pomočjo katerih bi lahko na najcenejši in najhitrejši način ugotovili kakovost jekla. To v glavnem ugotavljamo z ikrenjem, s kislinskim jedkanjem, s spektrografsko analizo materiala in podobnim. Temu študiju se je posvetil tudi Rjazancev. Pred kratkim je izdelal precej zanesljivo, enostavno in ceneno napravo, s pomočjo katere lahko v nekaj minutah ugotovimo različnost dveh jekel.

Ta naprava se imenuje elektrografska naprava. Z njim je možno preizkušati majhne pa tudi velike komade. Izum tehnik Rjazanceva že preizkušajo. Če bo Rjazancev elektrografska naprava preizkušno dobro prestal, bo ta velikega pomena za vsa podjetja, ki uporabljajo jekla.

10. julij je pomenil dokaj močno prelomnico za naše gospodarstvo. Tega dne so bile namreč sproščene cene maste, olju in žitaricam, kar je hkrati pomenilo njih podražitev. Zavedajoč se se resnosti položaja je tudi javno mnenje v tisku pritisnilo vse take in podobne ljudi, ki so hoteli v kalnem ribariti. Neusmiljeno smo udarili po podjetjih, ki so zasledjujoč različne koristi dela preohlapne kalkulacije in povzročala neupravičeno višanje cen.

Ze dva meseca je tega. Cene so se ponokrat bolj ali manj ustalile, vendar je še tu pa tam nekaj primerov posameznih podjetij, katerim je potrošnik deveta briga in zato zaslužijo vso strajo.

Mestna klavirna v Kranju je ena izmed razmeroma redkih podjetij v Sloveniji, ki cen mesu ni dvigovala razen telečemu z 260 na 270 dinarjev za kg in to šele 5. septembra. Razen tega se je tudi povisila cena šunkarici, dravski in tirolski salami za 20 dinarjev. Kljub tej podražitvi pa so te cene tako mesu kot salami še vedno najniže v Sloveniji.

Kako je to možno? Potrošniki se običajno ne poglabljajo v problematiko trgovine (potrošniški sveti se bodo bolj ali manj moral) in zato nam dostikrat ostajajo problemi formiranja cen nejasni.

Glede živine je Gorenjska v pretežni meri odvisna od Vojvodine, Slavonije in Baranja. Iz tamošnjih krajev tudi prihajajo največje vagon-ske pošiljke živine. Vendar nastajajo pri tej trgovini tudi težave, katere pa povzročajo prav brezvestni proizvajalci.

Zavedajoč se položaja, ki lahko nastane, so se na Zvezni trgovinski zbornici Jugoslavije, že precej časa tega, dogovorili o enotnih odkupnih cenah živine. Odkupna cena maste je bila določena v višini 150 do 175 dinarjev, pač upoštevaje kako-vost. Toda kljub dogovoru je

položaj na tržišču tak, da danes (5. septembra) nudijo v tamošnjih krajih prašiče po 215 dinarjev za kg. Domači mast bi lahko naša podjetja kupila v teh krajev po 350 do 360 dinarjev. Če bi kupovali mast oziroma prašiče po takih cenah, bi morali prodajati meso in prav tako mast v Kranju po približno 400 dinarjev za kg.

Kaj nam govore taki in podobni brezvestni primeri?

Namesto da bi posamezni prodajalci res do potankosti pregledali svoje kalkulacije, se v bojazni za morebitno izgubo oziroma v želji za čim večjim dobičkom zatekajo k nerealnim kalkulacijam. S cennimi, ki so dane take, jutri znatno višje (določeno tudi dnevno odstopanje od cen je možno in opravičljivo — vendar naj ne bo tako odstopanje le navzgor, temveč tudi navzdol!) pa povzročajo podjetja samo zmedo na tržišču in upravičeno razburjajo potrošnikovo kri. In razburjenje potrošnikov je največkrat upravičeno, kar ni prav nič čudnega, saj gre vendar za njegovo življenjsko ravn.

Nekdaj Atene - danes Akropola

Z mogočne Akropole po grški zgodovini in umetnosti

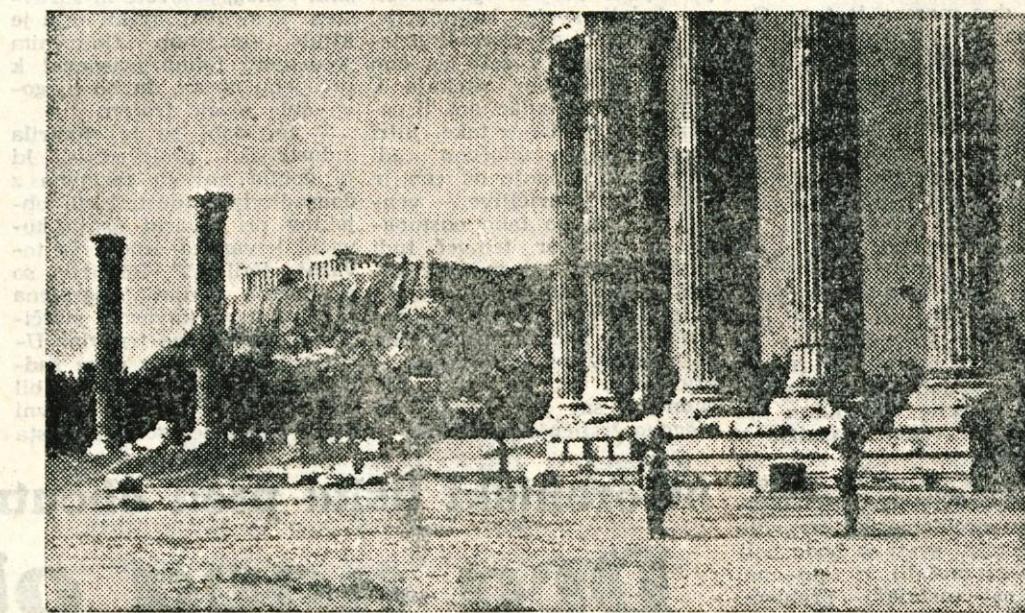
Kadar govorimo o kulturi, (490. pred našim štetjem) in o prvih umetninah in bogatih zgradbah, kadar govorimo o zgodovini — tedaj govorimo o Grčiji.

Zaradi svoje ugodne geografske lege — kot most na Balkanu in vrata na vzhod — je Grčija vse od petega stoletja pred našim štetjem ob navalu Perzijcev, vse preko napada Makedoncev, Rimljjanov v četrtem stoletju pred našim štetjem, ko so prodrali na vzhod ter končno krvave bitke s Turki v XV. stoletju in ko je se v II. svetovni vojni doživelva krepke udarce od Nemcov in Italijanov, stala na pozornici branitelja vzhoda pred zapadom, severa pred jugom in obratno.

DAVNI PREDNICKI NA TLEH DANAŠNJE GRČIJE

Grki so relativno še „mladi“ prebivalci Grčije. Pred njimi so bili prvi prebivalci na tem ozemlju Pelazgi, o katerih so nam ostali le zidovi okoli Akropole, o njih samih pa ne vemo mnogo. Iz mitologije so nam znani le nekateri pomembni možje, ki so doprineseli k razvoju Aten kot Kekrop, Kordo, Egej, Erechtej in med najpomembnejšimi kralji Tezej, ki je končno združil Atene v enotno veliko mesto.

Okoli leta 1000 pred našim štetjem pa so Dorci vzpostavili tu prvo demokracijo, medtem ko šele 776. pred našim štetjem začnemo govoriti o pravi grški zgodovini.

Atene, Jupitrov tempel

svojo državo. Atena in njeni umetnosti zapade pod vpliv Rima. Rimljani so sicer posvečali njihovi umetnosti mnogo pažnje, saj so bile tedaj zgrajene najlepše umetnine. Vendar tedaj, ko doseže

še malo sledu nečloveških napadov.

MORJE — NAJVEČJE GRŠKO BOGASTVO

Razen tega, da ima Grčija mnogo dobrih in lepih strani in ugoden geografski položaj, ima verjetno še več težav in neprilik, s katerimi se mora boriti.

Grčija je danes agrarna država. Za razvoj industrije nima pogojev, manjka ji pogonska sila, gozdovi, nafta, rude, žito itd. Ima pa razvito poljedelstvo in nekatere kulture celo v taki meri da ji dajejo svetovni glas (oljke, grozdje, rozine itd.).

Grčija je bogata zlasti po znamenostih. Tu se letno ustavlja na tisoče turistov, ne toliko zaradi naravnih lepot, kot zato, da si ogledajo umetnine in vrednote stare Atene.

Nadvse pomembna je njena mornarica. Saj ima le malokatera država tako ugoden geografski položaj, zato ni čuda, da je mala grška država s 126.000 km^2 in 7,5 milijonov prebivalcev tretja najbolj razvita država v mornarici na svetu. Danes ima Grčija nadvse ugodne pogoje še za nadaljnji razvoj. Verjetno se ne zmotimo če rečemo, da je morje prineslo vse bogastvo in da ji morje ustvarja trdne temelje nadaljnega razvoja.

V kavarno je prišel gost in prosil fantička, ker drugega ni bilo, naj mu da 2 deli brezobzirno univečljive zgradbe rastejo, kultura — vse te lepote le po letu 1833 postane Atena ponovni naval barbarov. Šele po bitki na Maratonu še kraljevine.

Univerza v Atenah

Kultura in umetnost sta se umetnost v Ateni svoj vrhunec, navale nanjo Turki, kateri so brezobzirno uničevali umetniki, mogočne in neuničljive zgradbe rastejo, kultura — vse te lepote le po letu 1833 postane Atena ponovni naval barbarov. Šele po bitki na Maratonu še kraljevine.

Drobni iz Radovljice

Ker sem imel še nekaj časa do vlaka, sem šel posedati in se malo odzdati v kavarno in hotel „Grajski dvor“. Prijeten lokal, če... Če je gost postrežen tako kot je prav. Vse je v najlepšem redu, če mu svoje želje izpolni natakarica, povsem drugačen vtis pa naredi na gosta postrežba s strani majhnega, približno 10-letnega fantka. Medtem, ko sem sedel v kavarni, se je pripetil tudi takle primer:

GLAS GORENJSKE

Izdaja:
Casopisno, založensko in tiskarsko podjetje
»GORENJSKI TISK«
Kranj, Koroška cesta 6.

Direktor
in odg. urednik:
Slavko Beznik.

Urejuje:
uredniški odbor.

Telefon uredništva in uprave: 475 / Tek. rač. pri KB
Kranj Štev. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 din
Poletna 200 din
Cetrtletna 100 din
Posamezna št. stane 10 din

V kavarno je prišel gost in prosil fantička, ker drugega ni bilo, naj mu da 2 deli brezobzirno univečljive zgradbe rastejo, kultura — vse te lepote le po letu 1833 postane Atena ponovni naval barbarov. Šele po bitki na Maratonu še kraljevine.

cesar opazil sem ga vprašal: „Prosim, kaj ste rekli?“ To pot je bil odgovor televizijski — samo z roko je pokazal, da ne bo nič! Moral sem se še enkrat prepričati, ali sem sploh prav prišel ali ne, toda pred menoj sem bral na oknu — BLAGAJNA.

Ker nisem vedel, kaj naj storim sem ga vprašal: „Kje pa potem lahko kupim vozni listek?“ Mož pa mi je precej grdo odgovoril, kot bi si mislil, le kaj hoče od mene, ali mar ne ve, da jaz voznih listkov ne prodajam in le zakaj tako sitnari. „Jaz nimam s kartami nič! Bo že drugi priselj...“ in meni je bilo lažje.

Res je nekdo prišel iz sodne sobe in mi dal vozni listek. Prvega moža pa sem le še to vprašal, če je vedno tako „vljuden“.

„Ja, zakaj?!“, je še dejal in blagajniško okence se je spet zaprl.

Mislil sem si, kako bi bilo „lepo“ na svetu, če bi se samo tako „lepo“ in na kratko — telegrafsko — razgovarjali in če bi bili vsi tako „vljudno pustrežljivi“.

Fabio

No potem sem šel na kavdar in hotel kupiti vozno karto. Moža z železniško kapo na glavi za majhnim okenčkom, ki me sprva sploh videti ni hotel, sem prosil za vozni listek. Odgovoril mi je telegrafsko: „Ni kart“. Začuden sem pogledal njega in vse lepake, ki sem jih videl nabite pred menoj okrog „linice“ in ker nisem ni-

Od petka do petka

Odprt je 50. Zagrebški velesejem

Pretekli petek je bil v Zagrebu, v prisotnosti številnih gostov našega gospodarskega, političnega in javnega življenja ter v prisotnosti velesejmu ter mnogih gostov Zunanjetrgovinske zbirnice, odprt 50. jubilejni Zagrebški velesejem, oziroma 9. povojni mednarodni velesejem.

Na letošnjem velesejmu sodeluje rekordno število razstavljalcev tako iz naše države, kot iz tujih dežel. Okoli 600 naših razstavljalcev razstavlja 3700 različnih proizvodov, medtem ko skoraj 300 inozemskih razstavljalcev iz 21 držav vključno tudi vzhodne države, razstavlja 2700 proizvodov.

Tako po ogromnem interesu, ki vlada za letošnji mednarodni Zagrebški velesejem, kot po bogastvu razstavljenih proizvodov je pričakovati, da bo letošnji velesejem imel tudi izredno velik komercialni uspeh.

V nedeljo se je vrnila v domovino naša gospodarska delegacija, ki se je pod vodstvom podpredsednika izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića - Tempa, mudila več kot teden dni v Sovjetski zvezzi. Po povratku v domovino je Svetozar Vukmanović dejal, da so v Moskvi predvsem razpravljali o tekoči blagovni zamenjavi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezzo. Po njegovih izjavah se ta zamenjava odvija popolnoma nemoteno, vse možnosti pa kažejo, da se bo še povečala in sicer v taki meri, da bo prihodnje leto znašala že 70 milijonov dolarjev v obeh smereh.

Tudi krediti smo dobili in sicer pod zelo ugodnimi pogoji: z 10-letnim odpalčilnim rokom in 2-odstotnimi obrestmi, pri čemer se bo začetek odpalčevanja odložil povprečno z 3 leta.

Sprehod so razgovori potekali, je dejal tovariš Tempo, v vzdušju medsebojnega razumevanja in normalizacije gospodarskih odnosov med obema državama.

Gospodarski razgovori v Moskvi

Šole so se odprle

V torej so dijaki ponovno vstopili v šolska poslopja; šolske klopi in dvorišča so ponovno ozivela, saj so spet skozi vse leto v šolah in očoli njih velik živčav. Nekaterim so šolska poslopja že znana, saj jih obiskujejo že vrsto let, medtem ko so se vrata za naše najmlajše prvič odprla. Na njihovi prvi mladostni življenjski prelomnici jih je sprejel prijazen nasmej učitelja ali učiteljice, njihovega novega prijatelja.

O tem kakšna naj bi bila naša šola in pouk v njej, se vodijo razprave že dlje časa. Mnogi so pričakovali, da bo že letošnje šolsko leto 1955-56 vsaj za obvezno šolo tista prelomnica, ko bodo začela veljati nova načela organizacije in strukture našega šolstva po načrtih, ki jih pripravlja zvezna komisija za reformo našega šolstva. Toda delo komisije se je spričo obsežnosti dela zavleklo in predlogi, ki jih komisija pripravlja, še niso zreli v taki meri, da bi jih lahko predložili zveznim organom v potrditev. Že samo delo okoli reforme šolstva terja ogromno dela, študija in analiz, zato bi naglica pri tem delu prav gotovo našemu šolstvu ne koristila.

Po vseh znakih sodeč pa je vendarle pričakovati, da bo še letos ta zadeva urejena ter da bomo drugo šolsko leto lahko stopili v novo obdobje našega šolstva.

DRUŽINSKI POMENKI

Šola nalaga dolžnosti tudi staršem

Šola se je pričela in razigrani otroci bodo spet posesti k knjigam. Märsikatera mamica si bo oddahnila, ko bo vsaj za nekaj časa potihnil živ — žav okoli doma.

Začetek novega šolskega leta pa ni le pomemben mejnik v otroškem življenju, tudi staršem prinaša važne naloge in dolžnosti. Otroku bo treba pomagati in ga nadzorovati pri učenju. Ker pa je učenje vedno povezano z vzgojnim delom, mora biti dobro organizirano. Predvsem je treba pravilno razporediti čas. Na pravljencu urnika pa možnosti ne spremjamajo preveč, da se bo otrok laže privadil nanj. Učenje in pisanje nalog naj ne traja več kot 2 uri dnevno. Preostali čas otrok lahko porabi za igranje ali pa pomaga materi pri pospravljanju stanovanja in drugih lažjih gospodinjskih delih. Če ima otrok popoldanski pouk, moramo poskrbeti, da bo kosilo pravočasno na mizi. Isto velja tudi za zajtrk, vsak otrok naj žalar v miru použije.

Za otrokov napredek v šoli je zelo važen tudi odnos staršev do otroka — učenca. Oče in mati naj se ob sinovem prihodu iz šole neprisiljeno pozanimata, kako je mislilo dopoldne, kaj je narabil učitelj, kaj je bilo novega med potjo itd. Kadar pride čas za učenje, prezračimo sobo ali kuhinjo in pospravimo mizo, na kateri bo otrok pisal. Ostali člani družine naj iz obzirnosti tedaj vedno zaključijo preveč glasne pogovore ali naj se umaknejo drugam. Očetom mora čutiti, da vsi domači posvečajo pozornost njegovemu učenju in da se tudi od njega zahteva resno delo. Ob tej zavesti se bo z voljo in pazljivostjo latil svojih nalog.

Z učenjem in pisaniem naj žalar vedno začne pri težjih stvareh. Ko jih bo obvladal, bo spremialo njegovo nadaljnje delo čustvo ugođja ter ustvarjalo v njem voljo in zanimanje za ostale predmete. Po načinu, kako otrok osvaja gradivo (v pretežni meri s sluhom ali z vidom), imamo

več tipov. Zato moramo omenjene lastnosti pri učnih vodiljih upoštevati. Nekateri se učijo na glas, nekateri potihom, drugi pa zopet želijo, da jim bi merili. Glasno čitanje je potrebno, da učenec obvlada tehniko branja in dobi občutek za lepoto jezika. Hitrost sprejemanja zavisi od zunanjih pogojev, od njegove naravnosti, od razpoloženja in drugih lastnosti. Za isto stvar potrebuje nekdo več časa, drugi manj. Mnogi otroci se učijo počasi, a ne iz lenobe. Zaradi tega jih ne smemo karati, temveč samo vzpopodbati, naj pohitijo, ako to morejo.

V šoli otrok spoznava tudi nove tovariše. Med njimi si najde družbo za igranje in učenje. Za njegove nove prijatelje se vedno pozanimajo in tudi odrasli. Prav je, da jih spoznamo, kajti medsebojni vpliv sošolcev je lahko zelo pozitiven, včasih pa tudi negativen. Tako se bomo izognili marsikateri neprijetnosti in tem koristili otroku in sebi.

Moda

Kako napravimo dober muholovec

Na ognju raztopimo 100 gramov kolofonije in 50 g ricinovega loja. Ko se zmes ohlaja, dodamo še 10 g glicerina in 20 gramov medu, nato pa vse skupaj dobro premešamo. Zmes še enkrat segrejemo in omočimo z njo 5 cm široke in pol metra dolge trakove iz navadnega papirja. Osušene obesimo nato na mesta, kjer derna in za delo ne preveč nam ne bodo delali napote.

zahtevna

Mnogo uspeha

Zelezarna Jesenice je v vzgojnem pogledu tudi kovačica strokovnega kadra. Že od leta 1950 vzgaja strokovne delavce za železarno "Boris Kidrič" v Nikšču in druge tovarne. Delavci iz Crne gore so zaposleni v poedinih obratih, kjer se izpopolnjujejo praktično, razen tega pa obiskujejo dvoletni tečaj za poslaganje izpit za kvalificiranega delavca. Podjetje je pred nedavnim odpoklicalo prvo skupino v novo železarno. Ti bodo pred nastopom na novem delovnem mestu prakticirali še dva do tri mesece v moderni valjarni v Sevojnu. Zastop-

Javorniški upokojenci imajo svoj pevski zbor

Tudi javorniško Društvo upokojencev ne zaostaže za ostanimi. Nedavno so organizirali svoj moški pevski zbor in preteklo sobotó priredili že prvi nastop. Ta večer so se Javorničani spomnili tudi talcev na Koroški Beli in pravili za ta praznik svečano akademijo. Nastopili so z nekaj pesmimi ter razvili svoj prapor. Njihovega kuma, direktorja jeseniške železarne Milana Kristana, je zaradi njegove odsotnosti nadomestil pomočnik tehničnega direktorja ing. Ivan Arzenšek.

Otvoritev knjižnice v Stražišču

Ludvika Erjavca so knjižničarke centralne knjižnice pregledale in uredile ves knjižni material. Staro, od vseh strani znešeno pohištvo so namenstili z novim in knjižnico v Stražišču je delovala vsa povojna leta po zaslugu Karla Zavrla, ki je neumorno zbiral knjige, izpopolnjeval knjižnico in vsako nedeljo izposajal knjige starim in mladim bralcem.

Jeseni preteklega leta pa je prevzela vodstvo vseh kranjskih knjižnic centralna knjižnica v Kranju. Najprej je uredila knjižnico za l. 1955 je razvidno, da ima danes knjižnica 1500, v prvem polletju pa

je nabavile 289 novi knjig. Vpisanih bralcev je 725, novovpisanih v I. polletju 37. Iz vrst mladine je 570 bralcev, ostali so delavci in nekaj našečencev. Iz krnečkih vrst še ni bralcev, kar je škoda. Za nabavo novih knjig je bilo porabljeno v tem času 55.456 din. Tudi ta akcija, otvoritev knjižnice je bila izvršena v počastitev 10. obletnice osvoboditve.

Tov. Dušan Bavdek, predsednik Svobode v Stražišču se je zahvalil za opravljeno delo vsem, ki so pri tem sodelovali, zlasti neumornima pionirjema na področju knjižničarstva, Zavrlu in Erjavcu.

Knjižnica je odprta vsak ponedeljek in četrtek od 17. do 19. ure. Vabimo prebivalce Stražišča in okolice k obisku!

D. B.

Zanimiva živalska tekma

Srečala sta se rak in lisice. Predlagam vam tekmovanje in kdor izgubi, vo ogovorila:

"Pozdravljeni gospod rak! Vi pa res počasi hodite! Kakor vidim, vam gre nazaj bolje kakor načrati. Ali bi mi hoteli zaupati, v kolikem času prehodite ta travnik naprej in nazaj?"

"O, tetka lisička, premalo me poznate! Moje noge so lahke in tečem celo hitreje jem," se moško odreže rak.

ZA BISTRE GLAVICE

Dragi pionirji, danes pa tri lici tako, kot je prav. Mednje pa se je vrnil knjižni mol. Ali ga poznate? Zelo rad učenje papir. Tudi teh knjig ni pustil pri miru in jih je začel umičevati. Začel je priprave, da je računstvo za naše možgane zelo koristno in če tudi v šoli delate vse naloge, potem sploh ne tekmujejte, kako dolgo pot je našredil?

3. Športno društvo bi rado ogradilo svoje nogometno igrišče, ki je dolgo 135 m, široko pa 86 m. Ograja bo iz lesnih desk in bo okrog in okrog igrišča ter bo visoka 2 metra. Koliko desk potrebuje športno društvo, če je vsaka deska široka 15 cm in koliko desk mora še nabaviti, če jih ima že 2000?

Opozorjam vas, da mi morete rešitve poslati najkasnejše v 14 dneh na uredništvo časopisa "Glas Gorenjske".

Vas vse najlepše pozdravlja Vaš Kosobrin

RAČUNSTVO
kupon št. 4

Lisica ga hitro vpraša: "Za koliko me boste torej spustili naprej?"

"Samo za našo dolžino," od-

"Pristanem!" reče zadovoljivo lisica zvitorepka in se obrne, rak pa se s svojimi močnimi škarjami oklene njene košatega repa. Lisica presteje do tri in steče kot še nikoli tako v svojem življenju. Ko prispe na cilj, se obrne in zakliče: "Kje si zdaj, ti neumni, širokoustni rak, kje ste gospod?"

"Vi pa res daleč zaostajate, tetka lisička. Ze celo večnost vas čakam tukaj in premisljujem, kje ste se teliko zamudili," se oglaši rak za njenim hrbotom.

"No, vas je pa samo veter lahko tako hitro sem prinesel," se je začudila užaljena in osramočena lisica. Izplačala je raka izgubljeno stavo in odšla z dolginom nosom.

Sonce in mavrica

Nekoč, po dežju, se je sonce ozrolo in zagledalo sedembarvno mavrico. Kdor jo je zagledal, vsak jo je vzljubil. Mavrica je bila zelo ponosna na to, da so jo imeli za lepo od sonca. Te stvari je slišalo tudi sonce in si je mislilo: "Ti si lepa, to je resnica. Toda ali veš, da brez mene tudi tebe ne bi bilo?" A mavrica se je še naprej smejalna in se bolj hvalila. Tedaj se je sonce ujezilo in se skrilo za oblak in mavrice ni bilo več.

— Nein, vi niste Rosita.
— Ne, jaz sem Helga Stolzer; Avstrijka in sem prišla še davi v partizane.

To je Angleža popolnoma osvestilo. Dotaknil se je dekletove roke in ponovil njen ime, nato pa je rekel:

— Tako podobni ste Rositi, ki naju je rešila ujetništva. Sedaj je Helga prisluhnila njegovi zgodbini in prisluhnili so partizani. Komisar Vojan, ki Helgini zgodi sprva ni mogel verjeti in je še vedno dvomil v njeno iskrenost, se je čudil še bolj kakor Helga, ki je sedaj zvedela za tisti del zgodb, zaradi katerega jo je vodja oddelka za zatiranje partizanov v uporniške podtalne dejavnosti Fritz Adler — njen nekdanji ljubimec — pretepel z bičem. Še bolj se je čudila, da sta bila ujetnika tisto noč v hiši številka sedem na Beljaški cesti, v hiši, ki jo je Helga zapustila včeraj popoldan. Zato Rosita ni mogla biti nihče drug kakor Marija Plunder, dekle, ki jo je zaman prosila, da bi jo popeljala do partizanov. Ni ji zaupala in zato si je poiskala danes sama pot do njih. Prišla je mednje v nizkih čevljih. Gojzarice, ki jih je bila prinesla s seboj v nahrbniku, so ji bile nameč pretesne. Takoj, ko je prišla, je odkrito in iskreno povedala svojo zgodo. Za partizanske pojme ni bila lepa in hladno, nekateri celo sovražno, so jo poslušali. In vendar je govorila popolnoma iskreno o blodni mladosti, ki je ni bila sama kriva, ampak okolje, v katerem je rastla. Ce bi ji ne umrla mati kot otroku in če bi Nemci ne zaprli v Dachau jenega očeta in ga tam ubili, bi bila njeni mladost drugačna, kakor je bila. Sprva so jo razumeli le Korošci, ki so bili v bataljonu, in borci iz občine Karavanki so šele v pogovoru, ki je trajala vse dotlej, dokler ni patrolja prinesla nezavestnega Angleža, zvedeli, kako so Nemci po letu 1938 zastrupljali koroško in avstrijsko mladino. Zdaj, ko je Angleževa zgoda dopolnjevala Helgino, se je tudi v borceh odtajal hlad in sovraštvo do Helge se je razblinilo.

Anglež je svojo zgodo povedal le v kratkih obrisih. Bil je preveč utrujen. Partizani so mu dali čaja iz smrekovih vrščkov. Mleka, ki bi Angleža okreplio, niso imeli. Večerja, ki je bila obnem tudi kosilo, še ni bila kuhanja. Jedli so nameč le dvakrat na dan; zjutraj in ob štirih popoldne. Zato so dali lačnemu Johnu kruh, ki ga je prinesla Helga. Kruh, ki je bil v Ziljskem bataljonu velika redkost.

Komandant Dušan in komisar Vojan sta odstopila Angležu svoj šotor, nato pa odredila posebno patruljo, ki naj bi poiskala Irwinga Emersona.

Začelo je zopet snežiti. Patrulja se je zjutraj vrnila.

S konference prosvetnih delavcev na Jesenicah

Na Jesenicah je bila v polednjek popoldne konferenca učiteljev in profesorjev šolskega območja južnega radovljiškega okraja. Poleg 150 prosvetnih delavcev je prisotnoval konferenci tudi načelnik Svetu za prosveto okraja Kranj, tov. Grum, ter trije šolski inšpektorji tega okraja. Uvodoma je podal referat o pomenu šolskih in-

Kulturni dom raste - do zime pa še telovadnica

Kulturni dom na Duplici že raste iz svojih temeljev, ki so zazidani globoko v kamnitih prod na gradbišču, kjer je že vrsta stanovanjskih hiš. Do zime menijo zgraditi razen nekaj stranskih prostorov v glavnem telovadnico, ki bo 26 metrov dolga in 12 m široka.

Gibanje prebivalstva

Rojstva: Stanislava Ahačič, uslužbenka iz Kranja rodilina; Margita Takač, gospodinja, rodila sina; Ana Karlovčec, gospodinja, rodila sina; Marija Pretnar, knjigovodkinja, rodila sina; Jožefa Cefelin, tov. delavka rodila hčerkino in Mihaela Jama, gospodinja rodila hčerkino.

Poročili so se: Florjan Šever, kmečki delavec in Pavla Filipič, gradb. del.; David Šajovic, strugar in Pavla Panjatar, tov. delavka; Stanislav Ušenčnik, ključavčar in Marija Valenčič, tov. delavka; Ivan Keršič, kmečki delavec in Ana Urbanc, kmečka delavka; Aleksander Stravs, trgovski pomočnik in Stanislava Porenta, delavka; Janez Bešjan, vodovodni inštalater in Marija Žvan, delavka; Stanislav Kalan, orodjar in Marija Habjanč, gumarka.

10-letnico osvoboditve in obstoja Zveze vojaških vojnih invalidov bodo počastili tudi invalidi z Jesenic. V dneh od 11. do 18. septembra bodo organizirali prvi Invalidski teden.

Po seji mestnega odbora ZVVI, ki bo v ponedeljek, bodo na grobove padlih borcev in talcev na Jesenicah in pred spomenik na Javorniku položili vence. Ta dan bo tudi koncert godbe na pihala jesenske "Svobode". V torek bo na strelišču Podmežakljo prvenstvo invalidov v strelijanju. Za otroke padlih borcev pa so organizirali brezplačni večnev-

ni izlet v partizansko bolnišnico "Franjo" v Cerkno.

Invalidi bodo preizkusili svoje moči tudi v kegljanju, ki bo v četrtek. V tem tednu bo na Jesenicah, pod naslovom "Večer partizanskih in narodnih pesmi", gostoval tudi invalidski pevski zbor iz Ljubljane pod vodstvom prof. Radovana Gobca.

Naslednj dan bodo v Mestnem gledališču nastopali še plesalci narodnih plesov jesenske "Svobode". Prieditive v počastitev omenjenih obležnic bodo na Jesenicah zaključili v soboto, 17. septembra z ljudsko zabavo in srečolovom.

Pred Invalidskim tednom na Jesenicah

Irwinga Emersona niso našli. Verjetno je obupal in odšel v dolino ter se predal Nemcem. Obenem pa je patrolja poročala, da je našla še nepožgano drvarske kočo na južni strani Karavank.

Komandant je odredil premik. Utrjeni John Cowley se je takoj opomogel. Le noge so mu ozblele. Komandant mu je oblubil, da bo šel s prvo kurirsko zvezzo onstran Save.

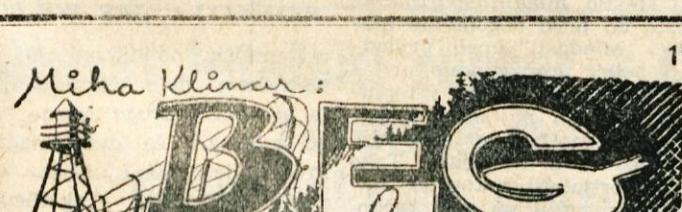
John je bil na videz miren. V notranjosti pa ga je razjedalo:

— Kaj je z Irwingom?

Večkrat se je potipal za žep, kamor je shranil robček Irwingove ljubice in na katerem je bilo uvezeno njeno ime — Mary.

Stal je ob oknu in se oziral na zasnežena pobočja Karavank. Pravkar se je vrnil s sestanka, na katerem so razpravljali o bližnji akciji "Unternehmen Schneegeströben", ki naj bi zadala uničujoči udarec partizanskim enotam na Koroškem in Štajerskem. Sestega decembra naj bi se pričela glavna akcija z naglim prorodom v Savinjsko dolino, ki so jo že dali časa držali partizani. Pred očmi se mu je zarabil velik zemljeveld od Osojščic do Jadranskega morja in od Trbiža do meje ustaške Hrvatske. Na njem so bila s krogi označena ozemlja, zasedena od partizanov. Tриje veliki krogi: eden na Dolenjskem, drugi na Primorskem, ki je zajemal tudi del Gorenjske, in tretji v Savinjski dolini.

Grenko se je nasnehnih in naenkrat je spoznal, da bi v tak krog morale biti začrtane tudi Karavanke. Zadnje čase so Nemci le s težavo prodri na njane. Tudi ta pas gora, ki loči Koroško od Gorenjske, so kontrolirali banditje. Vedno več jih je bilo in med njimi so bili celo nekateri Nemci, da o "vindisarjih", ki so dezertirali iz nemške vojske, niti ne govorimo. In prav ta pas so poverili njemu (kot specjalistu za zatiranje partizanov) in podtalne uporniške dejavnosti, da ga očistiti še pred začetkom glavne akcije na partizansko ozemlje v Savinjski dolini. S tem mu seveda niso ukazali, da se mora očiščevalne akcije sam udeležiti. Poveril so mu le, da jo do potankosti pripravi skupno z esesovskimi in vojaškimi poveljniki, ki bodo akcijo izvedli. Njegova naloga je, da preskrbi poveljnikički čim več podatkov o partizanih, o njihovi strelivni moči, oborožitvi in opremi in da določi izhodiščne točke za začetek pred akcije za glavno akcijo, zaenkrat še skrivano pod imenom "Unternehmen Schneegeströben".

Ni vedel, da je veter razpihal oblake. Ni čutil, da je prenehal snežiti. Sele ko se je spotaknil in padel na ostro kamenje, je pogledal kviško. Pred njim je stal hrib kakor ogromna prisekanata piramida. In na to prisekanata piramido je počasi pronica latranja luč. Čeprav je bila šibka in komaj zaznavna, ga je oslepila. Zdrknil je v noč in obležal.

Zavedal se je še v partizanskem taborišču. Našla ga je patrolja Ziljskega bataljona nedaleč od nekdanje avstrijske koče tik pod Kepo. Bil je nezavesten. Borca, ki sta ga našla, sta napravila nosila in ga ponesla v gozd na Turami, kjer je bilo taborišče Ziljskega bataljona. Oblečen je bil v angleško uniformo, že precej obnovošen in partizana sta uganila, da je kak ujetnik, ki je pobegnil iz nemškega taborišča. To se je zadnje čase večkrat dogajalo in komaj pred dobrim tednom je odšla iz bataljona skupina Francozov, Rusov in neki Anglež. Da pa je bil nezavestni ujetnik Anglež, tega nista vedela, kajti take uniforme so dali Nemci tudi francoskim in drugim ujetnikom, ki so uniforme, v katerih so jih prej le-ti ujeli, že ponosili.

Ko je odpril oči, je začudeno zrl tuje obrazje. Menil je, da sanja, da je zopet med kurirji. Toda noben obraz se mu ni zdel znan. Le neka partizanka, plavolaska, je bila kakor da bi jo že nekje videl. Zastrmel se je v njene oči. Tudi ona je ujela njegov pogled.

— Rosita, — je zašepetal.

— Blodi, — je reklo nekdo. — Gotovo spomin na dekle ali ženo. —

— Rosita, — je ponavljalo John.

Komisar Vojan, plečat mladenič, je pomignil plavolaski. Šla je k njemu. Nekaj ji je zašepetal. Pokimala je in se približala tuju. Z njo je šel tudi komisar.

— Rosita mi pravi, — je rekla komisarju v nemščini. — Lepo ime. Bi ga smela obdržati kot partizansko?

Komisar je prikalil. Anglež pa je prisluhnil in dejal v nemščini.

V Radovljici nad 600 aktivnih športnikov

Letos v vseh petih sekcijah ŠD „Prešeren“ velik napredok

SEST LET BO MINILO, kar so športniki iz Radovljice ustanovili svojo športno društvo, ki ima ime po našem velikem pesniku dr. Francetu Prešernu. To je bilo leta 1949. Torej je ŠD „Prešeren“ še zelo mlado društvo in zato razumljivo še ni doseglo vidnejših uspehov. Vendar pa je delo društva in posameznikov takšno, da lahko od mladih Radovljicanov v bližnji prihodnosti pričakujemo, da se bodo v raznih športnih igrah lahko borili z uspehom z našimi najmočnejšimi klubimi.

V PETIH SEKCIJAH NAD 600 ČLANOV

VŠD „PREŠEREN“ je danes včlanjenih preko 600 aktivnih športnikov. Nič so pa to samo Radovljčani, temveč je društvo zajelo precej širok krog navdušenih športnikov tudi iz bližnjih krajev (iz Podmarta, Begunj, Žirovnice, Lesc itd.). Prav zadovljivo število, zlasti še, če upoštevamo, da je društvo še mlado in brez športnih tradicij.

Za sedaj imajo v društvu pet sekcij in sicer nogometno, smučarsko, odbojkarsko, kegleško in plavalno. Vsaka od teh sekcij pa se v svojem kratek času obstoja lahko že pohvali s skromnimi uspehi.

Prvo nogometno moštvo že vseskozi tekmuje za prvenstvo Gorenjske nogometne poduzeze, vendar brez vidnejših uspehov, medtem ko v prijateljskih srečanjih ali na drugih nogometnih turnirih, nogometniški Radovljice radi prekrijo račune marsikateremu močnejšemu nogometnemu moštvu. Nihče ni pričakoval, da bodo letos zmagali na prviomajskem turnirju na Bledu. Toda, v veliko borbenostjo in požrtvovalnostjo so ugnali v kozji rog „Mladost“ iz Stražišča kar s 5:0 in si osvojili prehodni pokal LOMO Bled. To je v zgodovini nogometnega življenja Radovljice tudi največji uspeh. Za letošnje prvenstveno tekmovalanje pa imajo več upanja za uspešno borbo. Prav gotovo bi bili njihovi uspehi že prej lahko večji, če bi posvečali večjo skrb naraščaju. Tako pa so šele lani ustanovili tudi pionirske in mladinske moštva, iz vrst katerih bodo lahko izpopolnjevali in okreplili prvo moštvo.

37 : 0 - ali mladinci PK „Triglav“ republiški prvaki

V soboto in nedeljo je bilo na kopalnišču v Kranju Mladinsko republiško prvenstvo v waterpolu. Kot smo pričakovali, si je prvo mesto brez poraza in celo brez prijetega golja, z lahkoto osvojila ekipa mladićev iz Kranja. Razveseljiv pa je tudi uspeh mladičev waterpolistov z Bleda in iz

Zmagu strelcev iz Predosej

Streljska družina „Franc Mrak“ iz Predosej je v nedeljo gostovala v Preddvoru, kjer je v zelo napetem dvoboku premagala tamkajšnje strelece z rezultatom 433:312. Najboljše rezultate so dosegli Tine Govekar 113 krogov, Rado Čarman 93 krogov (oba Predosej) in Janez Mehle iz Preddvora s 93 krogi.

SPORED PRVENSTVENIH NOGOMETNIH TEKEM GNP za nedeljo 18. IX. 1955

V Bohinjski Bistrici ob 10. 14.30 uri Naklo : Bled, pionirji, Bohinj : Prešeren, služb. Franc Kramar; ob 11.30 uri Franc Kramar; ob 11.30 uri Bohinj : Prešeren, pionirji, služb. Franc Kramar.

V Tržiču ob 8.45 uri: Tržič : Ločan, mladinci, služb. Šter. Ob 15.15 uri Tržič : Mladost, pionirji, služb. Dobrin. Ob 16. uri Tržič : Triglav B, služb. Dobrin.

Na Jesenicah ob 15. uri Jesenice : Mladost, mladinci, služb. Brejc.

V Kranju igrišče Mladosti ob 14. uri Mladost B : Jesenice : Mladost, mladinci, glava ob 9.30 uri Triglav : Svoboda, mladinci, služb. domo Triglav.

V Škofji Loki ob 15.30 uri Ločan : Svoboda, služb. Urh Kalan.

V Medvodah ob 15.30 uri Medvode : Bled, služb. Boč.

V Naklem pri Kranju ob

Slab začetek

NK „Triglav“ : NK „Slovan“ 0 : 0 (0 : 0)

V prvi tekmi slovenske zapatne lige, ki je bila odigrana preteklo nedeljo na igrišču „Slovana“ v Ljubljani, je nogometno moštvo „Triglava“ iz Kranja podleglo z neprizakovano visokim rezultatom 3:0, polčas 0:0. To je bil po uspehih, ki so jih Kranjčani dosegli v pripravah na prvenstvo, za Triglavove navijače precej hladen tuš. Ker pa se spričo začetka sezone da še več popraviti, seveda ni nobenega vzroka za paniko. Z več volje in borbenosti se bo tudi tokrat lahko uresničil star pregovor: slab začetek - dober konec.

Nekaj podatkov o tekmi: Slovanovo igrišče je silno neprimerno in majhno. To je nedvomno eden — vendar ne najvažnejši — vzrok za neuspeh. Kljub temu so Kranjčani pretežni del prvega pol-

Prvi točki

Mladost : Aurora 4 : 3 (2 : 2)

Preteklo nedeljo je bila na igrišču Mladosti v Stražišču prvenstvena nogometna tekma slovenske lige med domačo Mladostjo in Auroro iz Kopra. Tekma se je končala sicer z zasluženo zmago domačinov, čeprav sta moštvi pokazali precej enakovredno igro. Pri nogometni Mladosti pa smo videli še precej pomanjkljivosti: slabo obvladanje žoge, igro brez kombinacij, brez povezave itd. Zgoraj je bila skoraj vso tekmo 15 metrov od tal, tako, da so gledalci razen neumornega nabiranja okroglega usnja videle še veliko požrtvovalnost obeh moštev, v prvem polčasu pa tekmo vratarjev, kdo bo slabši.

Spet borbe za točke

Rezultati prvenstvenih tekem Gorenjske nogometne poduzeze, ki so bile odigrane preteklo nedeljo.

Clani — Medvode : „Svoboda“ Senčur 1:2, Mladost B : Prešeren Radovljica 1:0, Bohinj : Tržič 0:2.

Pionirji — Mladost : Prešeren Radovljica 2:2, Lo-

čan : Triglav B 11:3, Bohinj : Tržič 0:7.

Mladinci — Prešeren : Lo-

čan 0:10, Jesenice : Svoboda Senčur 8:0.

Pionirji — Mladost : Pre-

šeren Radovljica 1:0, Bohinj : Tržič 0:2.

Kranju homo spet gledali rokomet

Ze pred nekaj leti je bilo v Kranju rokometno moštvo, ki je na igrišče privabljalno precejšnje število gledalcev. To je bilo razumljivo, saj so bili Kranjčani 2 leti republiški prvaki. Na žalost pa se je razšla.

V zadnjem času pa je bilo spet vedno več mladićev, navdušenih rokometešev, ki so imeli vedno večjo željo po ustanovitvi rokometne sekcije. Pred enim mesecem pa je prišlo do uresničitve te želje in v ŠD „Mladost“ iz Stražišča je bila ustanovljena rokometna sekcija. Toda dosedaj ima sekacija še zelo majhno število igralcev in ne more se staviti niti pionirskega ali mladinskega moštva niti žen-

ske ekipe. Clani pa, katerih je večina že nekdaj igrala rokomet, in vodstvo ŠD „Mladosti“ pa želi pritegniti za to lepo, hitro in dinamično igro v rokometno sekcijo čim večje število mladih športnikov. Zato bo prvo rokometno moštvo „Mladosti“ imelo prihodnji petek propagandno prijateljsko tekmo (brez vstopnine!) z enim najboljšim rokometnim moštvom v Sloveniji, „Svobodo“ iz Ljubljane. Tako bodo prijatelji rokometa lahko spet prišli na svoj račun, mladina pa, ki se zanima za

rokomet, bo imela možnost udejstvovati se v tej lepi športni igri.

V DRUGEM DELU PRVENSTVA GRE BOLJE

Kamniški odbojkari so v jesenskem delu tekmovali za prvenstvo druge zvezne lige zabeležili že dve zmagi. Proti „Iliriji“ iz Ljubljane so dobili s 3:1, proti „Tekstilcu“ iz Varaždina pa s 3:2.

Okrajni ljudski odbor Kranj razpisuje v svojih prostorih

I. javno licitacijo

za oddajo gradbenih del prizidka k obstoječi stavbi, dne 10. oktobra 1955 ob 9. uri v sejni dvorani.

Predračunska vrednost znaša 60.882.742 din.

Rok dograditve je 31. julij 1956.

Elaboranti so na razpolago proti pismeni zahtevi pri OLO Kranj, gradbena inšpekcijska, kjer so na razpolago tudi ostale informacije.

Pravico do licitacije imajo registrirana gradbena podjetja.

Varčina, nagrade in garancijski rok se določijo s pogodbo.

Ponudniki morajo položiti varčino v višini 0,1% predračunske vrednosti.

OLO Kranj

• Mali oglasi

Prodam travnik (parcelo 55 arov) v Srakovnjah. Naslov v upravi lista.

Službo dobe takoj 5 polkvalificiranih kovinskih delavcev in 1 modelni mizar z daljšo prakso. "Elan" — Begunje pri Lescah.

Opozorilo! Opozorjam vsakogar, ki bo širil o meni neresnične vesti, da bom proti njemu sodno postopal. — Kroselj Anton, klepar, Šenčur.

S takojšnjim nastopom sprejemem 2 vajence in pomočnika. — Bavdek Anton, pleškarstvo, Škofja Loka.

Stranka, ki je pozabila električni kuhalnih, naj ga čimprej dvigne. "Jugoplastika" — Kranj.

Poziv! Zaradi likvidacije čevljarske delavnice "Flanika" v Tavčarjevi ulici št. 2 v Kranju poziva lastnike popravila v Tavčarjevi ul. 4 dvignejo najkasneje do 1. oktobra 1955. Po omenjenem roku ne odgovarja za blago

Na novo prevzemamo vsa popravila v Tavčarjevi ul. 4

Cišenje in razkuževanje živila. Kmetijska zadruga Naklo obvešča vse kmetovalce, da je kot vsako leto pričela s čišenjem in razkuževanjem živila in to vsak dan od 7. do 14. ure v Zadružnem domu v Naklju.

"AVTOPROMET" - KRAJN

Velja od 11. IX. 1955

Sprememba voznih redov:

Na relaciji KRAJN — Kokrica — Tenetišče — Goriče — GOLNIK:

ODHODI IZ GOLNIKA:

4.50 6.10, 7.20, 12.30, 14.00 15.20, samo v delavnikih
4.50, 6.10, 7.20, 12.30, 14.00, 15.20, 18.00 samo v sobotah
6.00, 7.30, 10.20, 12.30 15.20, 17.00, 18.10 samo v nedeljah

ODHODI IZ KRAJNA NA GOLNIK:

5.30, 6.50, 11.45, 13.00 14.40, 16.00, samo v delavnikih
5.30, 6.50, 11.45, 13.00 14.40, 16.00, 20.20 samo v sobotah
6.50, 8.00, 11.45, 13.00, 16.00, 17.40, 20.20 samo v nedeljah

Na relaciji KRAJN — PREDDVOR — JEZERSKO:

Odhodi iz Jezerskega:

ob 5.00, samo v delavnikih
ob 5.20, 17.20 samo v nedeljah

Odhodi iz Kranja na Jezersko:

ob 16.00, samo v delavnikih
ob 8.00, 20.20 samo v nedeljah

Odhodi iz PREDDVORA V KRAJN:

4.20, 5.20, 5.50, 7.10, 13.30, 15.30, 21.20 samo v delavnikih
6.00, 6.10, 15.30, 18.00, 18.10 samo v nedeljah

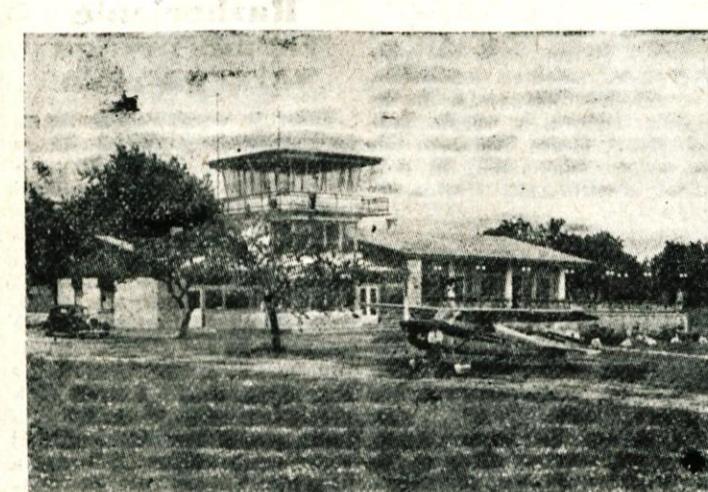
Odhodi iz KRAJNA V PREDDVOR:

4.50, 6.50, 12.50, 14.20, 15.00, 16.00, 22.10 samo v delavnikih
6.50, 8.00, 16.00, 20.20, 21.00, samo v nedeljah

Alpski letalski center - Lesce - Bled - zarodek bodočega Slovenskega aero transporta

(Nadaljevanje)

Zadnjih smo govorili pred vsem o uspehih, ki so jih dosegli na letališču v Lescah. Brez dvoma je to eno najlepših civilno - športnih letališč v Jugoslaviji, da ne govorimo o ostalih pogojih za letalstvo, ki jih nudi ta gorenjski kraj.

Pogled na letališko postojanko

Prav to je vodilo upravni odbor Alpskega letaskega centra, ki so predani letališču razširi, ga prizadeli za potrebov in razširitev letališča. No, prvi

"Komunal" — Kranj obvešča vse preoivalce, da je letno kopališče odprto še do 15. septembra 1955 in sicer od 10. do 18. ure.

Tople prhe bodo na razpolago vsako soboto od 14. do 18. ure in to do preklica.

Prodam belo rabljeno pločevino. — Kranj, Tavčarjeva 27

Nemške ovčarje, dva meseca stare, lepo razvite, z rogovnikom, prodam. — Minka Cernetič, Videm - Krško.

Prodam psa volčjaka — čuvaja. — "Avtopromet" — Kranj.

Prodam dobro ohranjeno posteljico in športni voziček. — Klanc 35.

Prodam vzdijljiv štedilnik (levi z bakrenim kotlom) — Mavec, Kalvarija 52, Kranj.

Prodam dobro ohranjeno radio-aparat znamke "Orion". Naslov v upravi lista.

Sprejemem tesarskega vajanca. — Jože Skodlar, Gorenje, p. Kranj.

Dijaški dom v Tržiču išče perfekta z znanjem angleščine in matematike. Hrana in stanovanje v Domu.

Iščem kakršnokoli sobo v Kranju ali bližnji okolici za 1 leto. Za protislužno pomagam pri domačem delu ali instruiram matematiko do 8. razredu.

DPD "Svoboda" Kranj obvešča vse žlane, članice in ostale interesarne, da začenja z delom v vseh sekcijsih 20. septembra 1955.

Z novo sezono uvajamo še drugi letniki BALETNE SOLE.

Obstoja verjetnost, da bomo uvedli za prvi letnik tudi poldanski pouk, če bo dovolj prijavljenih učencev.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18. ure v društvenih prostorih Sindikalnega doma, pritliče, levo.

DRAMSKA SEKCIJA bo imela tedenske tečaje za igralce in režiserje.

SOLA ZA DRUŽAB. PLES (plesna šola) začne delovati v začetku meseca oktobra.

Vabimo vse, ki se zanimajo za delo v posameznih sekcijsih, da se prijavijo ob petkih od 16. do 18.

KITAJCI SO IZDALI PRVI ČASOPIS

Prvi časopis je začel izhajati na Kitajskem že pred 2850 leti. Ta časopis, ki se imenuje „King - Ku“, še danes izhaja! Najstarejši časopis v Evropi je angleški časopis „The English Mercury“, ki pa je imel samo eno številko z letnico 1588.

KATERI MESTI STA NAJUŽNEJSI IN NAJSEVERNEJŠI PRESTOLNICI

Na svetu je najsevernejša prestolnica mesto Reykjavik. Ima 46.578 prebivalcev in je glavno mesto Islandije. Glavno mesto Nove Zelandije, Wellington, ki ima 173.520 prebivalcev, pa je na svetu najužnejša prestolnica.

ATOMSKA POTNIŠKA LADJA

Po uspehih poskusih prve atomske podmornice se že pripravlja neka ladjedelnica v Pittsburghu na gradnjo pocniške ladje, ki jo bodo prav tako ginali atomske motorji. Ladja bo aerodinamične oblike in bo razvila hitrost od 100 do 120 kilometrov na uro. Za ladjo pomeni to vsekakor fantastično brzino.

SONČNA ENERGIJA BO POGANJALA AVTOBILČEK

Znano ameriško podjetje General Motors bo ta mesec razkazovalo model avtomobilčka na pogon s sončno energijo. Modelček je dolg približno 40 centimetrov in ima 12 fotoelektričnih celic, ki spreminja sončno svetlobo v električni tok za pogon elektromotorčka. Fotoelektrične celice spreminja sončno svetlobo v električne impulze. Tovarna, ki je izdelala ta električni motorček izrecno poudarja, da zdaj še ni upanja, da bi lahko uporabljali sončno energijo v avtomobilski industriji. Izgledi pa so, da se bo sončno svetlobo vedno bolj začelo izkoristiti v človeku kritne namene.

Neslutene možnosti, ki se odpirajo pred človeštrom, če bo znalo pametno izkoristiti nov vir energije

Dos moi pon stō
kai kosmon kinēsō
Archimedes

6. avgusta 1945... Zlovesč gobast oblak se dviga iz ruševin japonskega pristanišča Hirošime in naznanja svetu prvi poskus vojskovanja z do tedaj neznanom mogočno silo. Poleg negibnih trupel se zvijajo telesa štirideset tisoč smrtnih zapisanih. Noseče žene splavljujo, druge so smrtonosni žarki znamovali z neplodnostjo za vse žive dni... Dovolj je le še ena eksplozija atomske bombe nad Nagasakijem, tri dni pozneje, pa je fanatična armada božanskega Mikada položila orožje.

Cloveštvo je zmanj pričelo upati, da bo zmagovalnu triumfu sledil mir za vedno. Ozračje hladne vojne je prineslo s seboj tudi mrtvaški duh po atomski vojni, najgroznejši vseh dosedanjih. Znanost je dosegla stopnjo, s katero bi lahko vsak čas izpolnila ponosno obljubo starogrškega učenjaka Arhimeda: „Dajte mi prostor, kjer bom stal in premaknil bom svet!“ Toda atomska vojna ne pozna zmagovalcev, preziveli bodo le poraženi — taka bi bila u-

soda vsega človeštva, njegove kulture, ustvarjene s trdim delom v dolgih tisočletjih.

Napredni duhovi vseh delž so pričeli svariti svet pred to nevarno igro velesil. V znamenitih arhimedovih besedah je skrit še drug, precej globlji pomen. Neizčrpne jedrske moći, iztrgane naravi, najčloveški razum uporabi zato, da premakne svet na novo tircico, na pot sloge, napredka, boljšega, lažjega in srečnejšega življenja vseh ljudi.

Ozračje splošnega svetovnega pomirjenja — ponosni smo lahko, da ima naša država s svojo politiko aktivne koeksistence pri tem največji delež — je redilo mednarodni sestanki znanstvenikov na konferenci za miroljubno uporabo atomske energije v Ženevi od 8. do 20. avgusta pod predsedstvom indijskega znanstvenika dr. Huma Bhabha.

Na tem svetovnem zborovanju, na katerem je sodelovala tudi jugoslovanska delegacija z 18 pomembnimi referenti, so atomski znanstveniki iz 73 držav izmenjali svoje izkušnje ter odkrili svetu številne do sedaj tajne podrobnosti o uspehih, doseženih z uporabo jedrske energije v korist človeka. Če iz kopice materiala, ki je bil predložen na konferenci, izberemo le nekaj najotipljivejših primerov, nam je to dokaz, da obetajo pravilno uporabljene nuklearne sile človeštvu nesluten razvoj.

Vse opisane električne centrale na atomski pogon, angleške, sovjetske ali ameriške, delujejo na enakem principu: kontroliziran proces razbijanja atomskih jeder v reaktorju sprošča toploto, ki pretvarja vodo v paro. Ta pa na običajen način žene turbine in generatorje ter proizvaja električno energijo.

Tako pridobivanje električne energije je za sedaj še draga, kmalu pa bo pomenila za puste, nedostopne pokrajine, kamor je dovoz goriva nemogoč, pravato industrijsko revolucijo.

Vsaka nova tovarna atomske energije bo prinesla še drugo korist: industrija, kmetijstvo, medicina in druge znanosti izkoristijo vsak dan več stranskih nuklearnih izvodov — radioaktivni snovi.

Med 92. znanimi naravnimi elementi so le trije radioaktivni (uran , torij in radij). Te redke snovi so pa zelo drage, saj samo en gram radija stane 6 milijonov dinarjev. Temu primerno so izredno dragi tudi vsi procesi, kjer se upo-

čutljivimi instrumenti. Tako dobimo podatke, kako se neka snov absorbira v telesu, v katerem organu se je največ nalača, kako se izloča itd. Z radioaktivnim železom so sedaj prvič uspeli natančno pretesti različne tipe krvnih teles v živem telesu. S tem je postala diagnoza krvnih bolezni precej lažja.

Se važnejši za človeštvo so radioaktivni izotopi, ker izjavljajo kot njihovi naravnii srodniki nevidne žarke, podobne rentgenskim, ubijajoče vse žive celice, posebno pa tkiva z razbrdano raščo, kar kršen je rak. Radioaktivno zlato in radioaktivni kobalt že obljubljata lepe uspehe. Ker želez ščitnica v sebi željno kopči jod, ki lahko vtihotapimo namesto navadnega, radioaktivni jod, ki bo v boljem organu postal pravi trojanski konj.

in za konzerviranje

Se nekaj besed o povsem novi in mnogo obetajoči uporabi umetnih radioaktivnih snovi za shranjevanje in steriliziranje živil. Mnoga hranični niti konzervirana ne vzdrže dolgo, ker ni bilo mogoče uničiti prav vseh škodljivih klic. Radioaktivne snovi pa popolnoma sterilizirajo ne le konzervirano hrano, temveč obvarujejo pred gnijetjem celo sveže sadje in zelenjava. Cebula v shrambi ne bo zelenila, nič več strahu pred kaljenjem vkletenega krompirja, radiaridžnik bodo ostali sveži štirinajst dni in več; take dobro obljublja nuklearna energija tudi našim gospodinjam.

Niso pa same hranična tista, ki bi jih z obsevanjem lahko sterilizirali. Nekateri farmacevtski produkti (antibiotikapinicilin) v vročini razpadajo. Tudi kosti in žile za kirurgijo bi mogli shranjevati po novem načinu.

Industriji že danes prinašajo radioaktivni izotopi velike koristi. V mnogih ameriških podjetjih je prav vsakdanje merjenje tankih listov papirja, pločevine, ploči z plastike ali gumije, stekla, tankih nitk, filmov z radioizotopami. Preiskovanje zavarjenih kovinskih delov, zlitin, mazil, da bi doznali stopnjo obrabe zaradi trenja, predstavlja druge načine uporabe radioizotopov v industriji. Sem spada še preučevanje pretoka različnih tekočin po ceveh in kontrola industrijskih kemijskih procesov.

Ugotavljanje radioaktivnih izotopov sega celo v raziskovanja geologije in kulturne zgodovine. Količina radioaktivnega ogljika pripoveduje o starosti zemeljskih plasti, neandertalskih ognjišč in egipotovskih mumij.

Uporaba jedrske energije sega na mnoga področja današnje človeške dejavnosti, saj so celo agronomi uspeli z radioizotopami visoko zvišati pridelek na žitnih poljih. — In vendar stojimo še le na pragu malo znane, pa bogate dobe, imenovane — atomska era!

J. K.

Atomska energija v industriji...

Problem pridobivanja energije je star kot človeški rod. Zato ni čudno, da ima pri vseh raziskovanjih prvenstvo pretvarjanje energije, ki jo daje cevite atomskih jeder, v drugo, bolj uporabljivo energijo, n. pr. elektročno. Zlasti tiste države, ki stojijo pred krizo s svojimi rezervami premoga (Velika Britanija), si prizadevajo zamenjati klasične načine pridobivanja električne energije z atomskimi električnimi centralami.

rabiljajo naravne radioaktivne snovi! Zato moramo razumeti, kako pomembno je leta 1934, ko so odkrili, da morejo postati radioaktivni tudi naradni elementi, če jih bombardiramo z različnimi sestavnimi delci atoma kot so elektroni, protoni in neutrini.

... v medicini

V naši dobi nuklearnih reaktorjev so radioaktivne snovi stranski produkt, nekakšen pepel atomskih peči. Tako dobivajo znanstveniki dovolj radioaktivnih izotopov za najrazličnejša področja svojih raziskovanj.

Medicina uporablja radioaktivne izotope v dva nameна. S tako imenovano „tracer“ tehniko moremo slediti potovanju neznatnih količin hrane ali zdravil skozi telo; v te snovi vključimo nekaj radioaktivnih atomov, katere je prav lahko zasledovati z ob-

rabljajočimi naravne radioaktivne snovi! Zato moramo razumeti, kako pomembno je leta 1934, ko so odkrili, da morejo postati radioaktivni tudi naradni elementi, če jih bombardiramo z različnimi sestavnimi delci atoma kot so elektroni, protoni in neutrini.

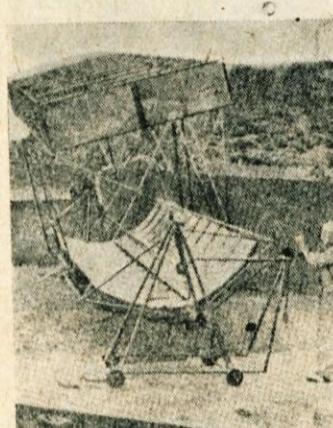
Kako staro je ognjeno orožje?

Domnevajo, da je v 14. stoletju iznašel smodnik freiburski menih Berthold Schwarz. Vendar pa zgodovinarji temu odločno nasprotujejo in to s trditvijo, da so ognjeno orožje uporabljali že Spartanci L. 430 pred našim štetjem, kar celih 1900 let prej. Lacedemonci — to je drugo ime za Sparto — so uporabljali smodnik pri napadu na mesto Platea. Sovražnik se je obupno branil. Nedanoma so Spartanci pririnili v ospredje čudno cev, ki se je peljala na kolesih. Eden izmed spartanskih borcev se je približal tej cevi z gorečo trsko v rokah; iznenada je švignil iz cevi ogenj, ki je obilnol utrdbo in jo zajel s plame-

nimi. Oglja in žvepla. Vojaki Aleksandra Velikega so pripovedovali, da so jih Indijci napadli z „bliskom in gromom“. Neka stará indijska pesnitev pripoveduje o „ognjeni medicini“, ki bruha kamenite in svinčene krogle. Leta 712 so Arabci osvojili Malago z ognjenim orožjem, pa tudi v takratni Evropi je že bil znan recept za izdelavo smodnika. Šele stoletje kasneje je ta iznajdba izrinila iz vojnih vrst plemenite viteze. Namesto teh pa se je vedno bolj in bolj začelo uveljavljati strelno orožje.

Nevarna operacija

Na Nizozemskem je 7. novembra 1953 gospo de Vries zbudilo iz narkoze vpitje dvojčkov. Toda zdravnik in njen mož, cestni delavec, sta gledala zelo zaskrbljeno: dvojčki sta bili sicer zdravi, ali zrasli skupaj od prsi do popka. Mati pa ni zgubila poguma, dokler ji zdravnik niso obljubili, da bodo čez šest mesecev storili vse, kar je v njihovi moči, da bodo deklici rešili. Teden in teden so ju preiskovali in opazovali. Slednjič so se odločili za operacijo, ki je izvrstno uspela.

koli svoje vodoravne osi, zbiralec topote — ta je postavljen v žariščno črto zrcala, kjer se zbirajo žarki — in pa ogrodje z refleksnimi zrcali, ki usmerjajo na paraboličen žleb kar največ sončnih žarkov. Celotna naprava tehta 650 kg in je dolga 6 metrov.

Pri poskusih pridobivanja pitne vode z omenjeno napravo so uspeli. Potem pa so konstruktorji sestavili sončno peč, ki dvakrat segreva morsko vodo. Dvakrat segreto

Veceme in neometne nesreče

Po najnovejših raziskavah najmočni premiki v atmosferi povzročajo dolgovolne električne žarke, ki vplivajo na človekovo duševnost. Pri tem ni treba, da je vreme slabov. Natančna statistična ugotovljena opazovanja so pokazala, da posebno močno razgibanje vremenski položaji povzročajo večje število prometnih nesreč. Ob takih dneh se število nesreč tudib dvakrat poveča. Spominjam, da se še letosnjega 15. aprila, ko je silovito neurje v Dach-

Fenomen

V porodnišnici v Skoplju, Makedonija, je pred kratkim prišel na svet novorojenček, ki je izval vsespolno zanimalje v medicinskih krogih. Sedemnajstletna ciganka iz Vranja je rodila popolnoma zdravega dečka brez rok in brez nog. Sicer je bilo dete kakor vsi ostali otroci; jokalo je in pohlepno sesalo.

Ob tej priložnosti so se zbrali vsi zdravniki porodnišnice in pregledali dete. Ugotovili so, da so vsi drugi organi popolnoma normalno razviti in da ne bo nikakršnih motenj za nadaljnji razvoj otroka. Strokovnjaki so skušali odkriti vzroke tega edinstvenega fenomena. Pregledali so očetovo in materino kri, natanko so raziskali pogoje, pod katerimi je mati živila v času nosečnosti, toda doslej se niso našli nikakršne rešitve. Starši so popolnoma zdravi in v času nosečnosti mati ni imela nikakršnih komplikacij. Novorojenček je ostal pod nadzorstvom zdravnikov, ki nadaljuje z raziskovanji o vzrokih te edinstvenosti.

Glavna dva dela omenjene

Sončna energija spreminja morsko vodo v pitno

NEPREGLEDNE PUSCAVJE pokrivajo predele Afrike, Azije in Avstralije. Glavno vprašanje v puščavah je vprašanje pridobivanja pitne vode, to je sladke vode. Z vprašanjem vode je tesno povezano vprašanje izkorisnitve rastnega bogastva v puščavah, ker človek uporabi dnevno 2 litra vode.

V nekaterih puščavah pa še tista voda, kar je je, ni pitna, ker je nasičena z magnetizem, žveplom in drugimi snovmi.

Z vprašanjem vode so se že mnogi ukvarjali. Tako so francoski inženirji izdelali posebno napravo, ki s pomočjo sončne energije spreminja vsako vodo tako, da postane pitna. Naprava v 12 urah predele 800 litrov morske vode v pitno sladko vodo.

Glavna dva dela omenjene

ANEKDOTI

V nekem ameriškem časopisu so 1. 1855 objavili slednje oglas: „Farmer, 33 let star, si želi dopisovati s pošto, mlađo doma, lepotu ni potrebita, duhovitost in izobrazba nezeleni, zakon mogoč.“

Mlada Med Charlton je odgovorila: „Nisem lepotica, nihče še ni nikdar trdil, da sem duhovita in brihtna. Mlada sem in navajena na težko delo. Ne maram družbe in plesa in bi bila srečna, če bi mogla živeti na majhni farmi.“ Cež 14 dni je dobila odgovor z naslednjo vsebino: „Menim, da ste majhna golufivka in da ljubite farmo in težko delo prav tako malo kakor jaz. Ta čas imam podjetje s premagom v Chikagu. Če Vas vesi, pridite v Meadowville. Vaš U. S. S., Grant.“

Peljala se je tja in čez 14 dñi sta se poročila. L. 1868 pa je Grant postal predsednik